

Росохата А.С.
Сумський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТНОГО МЕТОДУ ПРОГНОЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Створення комплексного підходу до стратегічного управління промисловим підприємством на сьогодні виявляється неможливим без формування та обґрунтування коротко-, середньо- та довгострокових прогнозів розвитку стану підприємства та подальшого впровадження інновацій. Прогнозування усіх напрямів діяльності промислового підприємства, у тому числі інноваційного розвитку, як і кожна економічна категорія, повинно мати свою методику та базуватися на загально визначених методах.

Поняття «метод» походить за різними думками від грец. «meto» – шлях дослідження або від грец. «methodos» – спосіб. В економіці метод – це сукупність способів, прийомів, операцій практичного й теоретичного характеру з вивчення економічних процесів, підпорядкованих досягненню основної мети – підвищенню ефективності господарювання економічних суб'єктів [1].

На сьогодні існує один вид методу прогнозування, значення якого оцінюють практично всі науковці. Це експертний метод. Він враховує ймовірнісний характер створення прогнозів. Для розроблення прогнозів існує багато методів на основі статистичного аналізу, але вони не охоплюють випадкові зміни в поведінці об'єкту прогнозування. Вплив випадкових подій можливо оцінити саме за допомогою експертів та їхніх оцінок. Перевагою експертного методу прогнозування є те, що спеціаліст у заданій галузі знає всі особливості діяльності, проблеми та бачить альтернативи подальшого розвитку з використанням інновацій.

Експертні методи у прогнозуванні діяльності підприємства доцільно використовувати у наступних випадках:

1. Достовірна статистична інформація відсутня.
2. Умови функціонування підприємства швидкозмінні та часто не піддаються визначенню.
3. Проміжок часу, відведений на прогнозування, не достатній для комплексного охоплення.
4. Виникнення форс-мажорних обставин тощо.

Залежно від різних ознак виокремлюють декілька видів експертних методів, що є актуальними і при прогнозуванні діяльності промислового підприємства, а саме:

- за кількістю експертів: індивідуальні та колективні;
- за віддаленістю від об'єкта дослідження: очні та заочні;
- за формою проведення: інтерв'ю, анкетування, дискусія та ін.

Розглянемо більш детально переваги та недоліки окремих видів експертного методу прогнозування.

Порівнюючи експертні методи за кількістю експертів, доцільно зауважити, що індивідуальні методи розробляються лише одним експертом. З одного боку, вони описують комплексну оцінку проблеми з персональним баченням та без психологічного тиску зі сторони інших осіб. З іншого боку – спрямованість поглядів одного експерта може звузити поле для подальшої діяльності із-за обмеженості знань.

Колективні експертні методи у свою чергу визначають колективну думку стосовно аналізованої проблеми. Переваги цих методів: більше охоплення інформації та точність результатів. Основним недоліком виступає психологічний тиск з боку інших учасників процесу.

Порівнюючи очний та заочний вид проведення експертних методів, також можемо зазначити певні зауваження. Заочна форма часто є менш трудомісткою порівняно з очною, але в той же час потребує використання меншої кількості вихідної інформації для проведення дослідження. Так чи інакше, але доцільність застосування очної чи заочної форм експертних оцінок слід визначати за конкретними обставинами, що склалися в системі діяльності промислового підприємства.

Розподіл видів експертних оцінок за формою проведення відрізняється особливостями побудови правильної системи взаємодії між учасниками прогнозування. Найчастіше ці особливості можна охарактеризувати залежно від способу контакту з опитуваними та взаємодії фахівців між собою. Вибір конкретної форми проведення дослідження залежить від таких факторів: індивідуальні характеристики особистості, взаємодія експертів, їхній психологічний стан, адаптованість та ін.

Таким чином, експертний метод проведення є якісним видом дослідження. Застосування даного методу прогнозування в рамках діяльності промислового підприємства відкриває доступ до думки компетентних фахівців про конкретну ситуацію, що склалася, та дозволяє сформувати загальну картину про стан справ. Від того, які саме експерти візьмуть участь у дослідженні (рівень компетенції, обізнаності, готовність ділитися інформацією і т.д.), залежить якість одержуваної інформації. При цьому рівень «якості» кожного експерта залишається неясним. Для з'ясування «якості» експертів існують спеціальні соціологічні методики.

1. Методы исследования [Електронний ресурс] / Официальный сайт фонда маркетинговых и социологических исследований: фонд «Социум» – Режим доступа : http://www.fsocium.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=170&Itemid=91#expert.

Росохата, А.С. Особливості експертного методу прогнозування діяльності промислового підприємства [Текст] / А.С. Росохата // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 244-245.